

Rīts: *Trešdiena, 12. februāris, 1936*

vecriscis āz>ejnieks

[V*. Cedriņg. Rieteklis 1856. — 14. II — 1936.

Dzirdot tautā tālu skandināto dziesmu „še kur līgo priežu meži”, katrs valmierietis atcerēsies tās autora lielo, salīkušo stāvu. Rieteklis, kas jaunībā zaudējis dzirdi un pieredzējis par citiem dzejniekiem daudz grū-tāku 80 gadu garo mūžu, pārdzīvojis visus laika biedrus un kļuvis vecākais latvju dzejnieks. Būdam Valmieras pagasta Baložu dzimtas senākais celms, viņš redz savas dzimtas ļaužu vēsturnieku Valdemāra Balo-ža un viņa dēla prof. Franča Baloža dižos nopelnus, aizejot no tēva mājas zinātnes pilskalnās. Pats viņš mūža lielum lielo da-ļu nodzīvo tēva celtajā Brāļu draudzes lūg-šanu kambarī. No mājas pāra pūrvieta tā-lumā aug ievērojamais Sīmanēnu svētozols un aiz tā priežu silos izvijas Gauja. Greznā dabā ritējis dzejnieka sērdienīgais mūžs.

Izmācījies par kurpnieku, viņš dzīvo vecajā namā, audzē daiļu puķu dārzu un ziedus dāvā saviem dzejas cienītājiem. Sakņu dārzā paaug arī savs kartupelis un burkāns, bet nepraktiskajam saimniekam ziemu ieberot tos priekšnama mucā, dažreiz visa manta sasalst. Vienreiz uznākusi arī neraža, dzejnieks ievācis tikai astoņus kartupeļus un tos rūpīgi noglabājis sēklai pavasarī. Draugos būdams ar mājas pušiem un graudniekiem, dzejnieks ar dažiem sarakstās līdz šai dienai. Bet bijuši arī Rieteklim nepatīkami ļaudis. Atceros savu draugu — Baložu sētas ganu, kam pavasarī elavījušās aitas dzejnieka rožu dārzā, un Rieteklis bijis ar viņu ļaunos prātos visu vasaru.

Gaišās vadmalas drēbēs tērpies, ar kuplu ziedu pogcaurumā, vasaru dzejnieks nereti atnāca mūsmājās — Līdumniekos. Kad zāģu piedūktajā tēva darbistabā viņš runājās savā grūtsirdīgā tenora balsī ar namdariem, man, ap 10 gadu vecam zēnam, dzejnieks likās kā pasakās lasītais viszinis.

Pēdējos mūža gados, saņemdam pensiju, dzejnieks var dzīvot bezrūpīgāk. Noplēšot veco saiešanas namu un Baložiem pārejot citu saimnieku rokās, Rieteklis pārce-ļas uz Valmieras nespējnieku patversmi. Viņa iedzīvi pārved divos zirgos; dzejnieks pats sēd priekšējā ar 50 gadu darba jubilejas lauru vainagu klēpī. Valmierā katru dienu viņš aizsoļo pie draugiem — grāmatu tirgotājiem, bieži teikdams: „Bez lasīšanas es nevaru dzīvot.” Gadās arī dzejniekam pārsteigumi, piemēram, — viņa draugs, švītīgs drēbnieks, kas jaunības dienās ballēs visskaidrākā un saulainākā laikā staigājis ar lepnu lietus mēteli uz rokas, mūža beigās nokļūst kaimiņos dzejniekam.

Rieteklis, atzīdams, ka „visi dzejnieki ir sentimentāli”, rakstījis vienkāršus, dzidri sē-ras izjūtas apstrāvotus dzejoļus. Daudz lasīdams un lokalizēdams vācu dzejnieku Heini, sarakstīdamies un tikdamies ar Zvārguļu Edvartu un Kaudzītes Matīsu, viņš turpina šo dzejnieku tradīcijas savā lauku vientulīgajā skatījumā. Viņa no 1884.—1906. g. iznākušie krājumi *Albuma ziedi*, *Liriski dzejoļi* un *Vakara blāzma*, bez dzimtenes apjūsnojuma pauž jaunības nelaimīgu mīlestību, kas atbalsojās vēl vecumā. Viņš uzrakstījis pantos arī pasaku drāmu *Zilais kalns*.

Rietekļa dzejas dažādās improvizētās meldijās daudz dzied Valmieras apkārtnē, un šī dzeja viņa dzīves biķeri tā saldīnājusi, ka dzejnieks raksta vēstulē draugam: „Mani pazīst visa Valmiera. Jūliji Baloži jau saucas daudzi, bet Rieteklis ir viens pats visā Latvijā.” »

